
ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

FOOD TECHNOLOGY

УДК 658

DOI <https://doi.org/10.32782/tnv-tech.2025.1.26>

СПЕЦИФІКА РОЗУМІННЯ ОНЛАЙН ЛЕКЦІЙ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Акімова Н. В. – доктор психологічних наук, доцент

Херсонського державного аграрно-економічного університету

ORCID ID: 0000-0001-9952-1153

Scopus-Author ID: 57215413363

Стаття присвячена проблемі щодо специфіки розуміння онлайн лекцій студентами спеціальностей харчових технологій. Автор зауважує, що стрімкий розвиток інтернет технологій, всесвітня епідемія та війна в Україні сприяли швидкій популяризації онлайн, дистанційного та гібридного навчання. Широке розповсюдження дистанційного формату на початку 2020 років на фоні відсутності технічної та психологічної готовності до такого формату призвело до поширення міфу про низьку ефективність онлайн освіти. Наразі ситуація докорінно змінюється, фахівці все частіше визнають онлайн освіту ефективнішою за традиційні формати навчання. Проте у свідомості нефахівців (зокрема батьків сучасних студентів) цей міф все ще міцно тримається. Його стійкості сприяють низький рівень цифрової грамотності та психологічна неготовність до прийняття нових технологій. Тому вивчення специфіки розуміння онлайн лекцій студентами спеціальностей харчових технологій в межах психології розуміння текстів інтернету є украй необхідним. Для реалізації поставленої мети було використано низку теоретичних, емпіричних та інтерпретаційних методів. Серед теоретичних було застосовано методи аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, конкретизації, класифікації, абстрагування та моделювання. Емпірична частина дослідження була реалізована за допомогою спостереження. Учасниками спостереження стали 42 студенти спеціальностей харчових технологій Херсонського державного аграрно-економічного університету, що відвідували онлайн лекції впродовж весняного та осіннього семестрів 2024 року. Зібраний емпіричний матеріал було вивчено за допомогою інтерпретаційних методів структурного, системного, функціонального та генетичного підходів. В результаті дослідження було зроблено висновки, що розуміння онлайн лекцій значно відрізняється від розуміння лекцій офлайн. Традиційні способи активізації уваги та використання наочності в інтернеті можуть мати протилежний ефект. Емпірично підтверджено, що в процесі реценції сприйняття інформації онлайн відбувається за рахунок зору та слуху, але можливість активізації нюхової та смакової кори за допомогою вправ асоціацій значно підвищує ефективність реценції. На етапі інтерпретації в умовах кіберпростору процеси мислення, пам'яті та мовлення підкорюються законам браузеру та пузиря фільтрів, але вмиле використання цих закономірностей дозволяє значно посилити ефективність інтерпретації. На етапі емоційної ідентифікації спеціально організована робота щодо емоційного опрацювання

матеріалу сприятиме не лише покращенню ефективності навчання, а й формуванню більш тісних емоційних зв'язків в середині студентської групи.

Ключові слова: харчові технології, онлайн освіта, дистанційне навчання, гібридна освіта, онлайн лекцій, розуміння, тексти інтернету, психологія інтернету, кіберпсихологія.

Akimova N. V. Specificities of understanding online lectures by students of food technology specialties

The article is devoted to the problem of the specifics of understanding online lectures by students of food technology specialties. The author notes that the rapid development of Internet technologies, the global epidemic and the war in Ukraine contributed to the rapid popularization of online, distance and hybrid learning. The widespread distribution of the distance format in early 2020 against the background of the lack of technical and psychological readiness for such a format led to the spread of the myth about the low effectiveness of online education. Currently, the situation is changing radically, experts are increasingly recognizing online education as more effective than traditional learning formats. However, in the minds of non-specialists (in particular, parents of modern students), this myth still holds strong. Its persistence is facilitated by the low level of digital literacy and psychological unpreparedness to perceive new technologies. Therefore, studying the specifics of understanding online lectures by students of food technology specialties within the psychology of Internet texts understanding is extremely necessary. To achieve this goal, a number of theoretical, empirical and interpretative methods were used. Among the theoretical methods, the methods of analysis, synthesis, comparison, generalization, concretization, classification, abstraction and modeling were applied. The empirical part of the study was implemented through observation. The participants of the observation were 42 students of food technology specialties of the Kherson State Agrarian and Economic University, who attended online lectures during the spring and fall semesters of 2024. The collected empirical material was studied using interpretive methods of structural, systemic, functional and genetic approaches. As a result of the study, it was concluded that understanding online lectures is significantly different from understanding offline lectures. Traditional methods of activating attention and using visuality on the Internet can have the opposite effect. It has been empirically confirmed that in the process of reception, the perception of online information occurs due to vision and hearing, but the possibility of activating the olfactory and gustatory cortex using association exercises significantly increases the efficiency of reception. At the stage of interpretation in cyberspace, the processes of thinking, memory and speech obey the laws of browsing and the bubble filter, but skillful use of these laws allows you to significantly increase the effectiveness of interpretation. At the stage of emotional identification, specially organized work on the emotional processing of the material will contribute not only to improving the effectiveness of learning, but also to the formation of closer emotional relationship with the student group.

Key words: food technology, online education, distance learning, hybrid education, online lectures, understanding, Internet texts, Internet psychology, cyberpsychology.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток технологій на фоні погіршення соціально-демографічної ситуації, пов'язаної з епідемією COVID та війною, призвів до кардинальних змін в суспільстві, зокрема й в освіті. З поширенням технологій інтернету традиційні види діяльності стали активно переходити в онлайн. Гра, навчання, спілкування і праця – сьогодні все це можна робити у кіберпросторі. Більше того, спостерігаються тенденції, що у певних сферах кіберпростір стає основним полем діяльності. Зазначені зміни торкнулися й освіти. Хоча деякі педагоги переважно старшого віку ще сумують за навчанням офлайн або розглядають його як освітній стандарт, більшість вже розуміють, що нові дистанційні та гібридні технології навчання визначатимуть майбутнє освіти. Проте застосування нових технологій завжди потребує вдумливого попереднього аналізу їх наслідків та змін, що вони здатні спровокувати. В нових освітніх технологіях такого аналізу поки що недостатньо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концепція дистанційної освіти була розроблена і почала впроваджуватися в Україні з початком 2000 років. Тоді здавалося, що це передова технологія, яка зможе подолати певні недоліки традиційної

офлайн освіти та створити нові освітні можливості. Тривалий час ця технологія розвивалася на рівні розробки та оволодіння певним програмним забезпеченням, що відкривало нові можливості в освітній сфері. Проте всесвітня епідемія 2019 року, жорсткий карантин, що почався в Україні у 2020 році змусили переосмислити роль цих нових форм навчання. Фактично дистанційна освіта стала асоціюватися з безпекою, хоча її технології були тоді розроблені ще на початковому рівні, наше суспільство було зовсім не готове до такого різкого переходу, а ні технічно, а ні психологічно. На зміну карантину прийшла війна 2022 року і стало зрозуміло, що онлайн освіта – це наша нова реальність. Впродовж цього періоду було розроблено низку освітніх онлайн платформ, населення забезпечило себе відповідними гаджетами і отримало постійний доступ в інтернет. Технології дистанційного навчання почали активно розвиватися і впроваджуватися в освітній процес. Але ставлення до цих технологій було переважно негативним. В наукових працях цього періоду спостерігається здебільшого негативні оцінки щодо ефективності дистанційного навчання. Вчені підкреслюють негативний вплив інтернету на розвиток мовлення [1; 17, с. 50; 27, с. 26], поведінку [9; 29], малорухомих спосіб життя [20; 24, с. 258], недостатній емоційний розвиток [23], обмежене коло спілкування [10], відсутність справжньої мотивації до навчання [11].

З часом ситуація почала поступово змінюватися, сьогодні аналізуючи переваги та недоліки комп'ютерно-опосередкованої освіти вчені все більше акцентують увагу на її перевагах (Horovitz T., Mayer R. E., Mercader C., Gairín J., Orr D., Weller M., Farrow R., Surma T., Kirschner P. A., Wekerle C., Daumiller M., Kollar I., С. Даниліна, О. Єгорова, Ю. Красюк, М. Сільченко, Н. Лобач, М. Сасенко, Л. Ісичко, Н. Крупенина, О. Нечитайло, О. Колотило, О. Радчук, С. Хорунжий, Г. Шевчук та інші [5; 7; 8; 12; 13; 18; 19; 21; 22; 25; 26; 28; 30; 31]). Проте багато з батьків сучасних студентів ще й досі переконані, що навчання офлайн краще за онлайн. З одного боку така ситуація пояснюється стереотипністю мислення (оскільки вони не мають достатнього досвіду онлайн освіти, вони не можуть об'єктивно порівнювати), а з іншого – низьким рівнем цифрової компетентності (більшість із них не вміє робити на комп'ютері і половини з того, що легко роблять їх діти). Але рішення щодо вибору закладу вищої освіти і формат навчання часто приймають саме батьки. Натомість педагоги сьогодні вже не лише розуміють, але й активно використовують переваги онлайн навчання, маючи достатньо високий рівень цифрової компетентності, проте їх психологічна обізнаність щодо впливу онлайн технологій на психіку все ще залишається низькою. Нестача знань компенсується стереотипами або аналогіями з офлайн навчанням. Насправді процес розуміння текстів онлайн та офлайн має істотні відмінності, які ми маємо намір висвітлити у цій статті.

Формулювання цілей статті. Мета цієї розвідки – проаналізувати специфіку розуміння онлайн лекцій студентами спеціальностей харчових технологій в межах психології розуміння текстів інтернету.

Для досягнення цієї мети ми використали низку теоретичних, емпіричних та інтерпретаційних методів. Зокрема, серед теоретичних було використано методи аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, конкретизації, класифікації, абстрагування та моделювання. Ці методи були застосовані щодо вивчення наукових джерел, узагальнення результатів щодо специфіки онлайн лекцій, виокремлення психологічних моделей розуміння лекцій онлайн. Емпірична частина дослідження була реалізована за допомогою спостереження. Учасниками спостереження стали 42 студенти спеціальностей харчових технологій Херсонського державного

аграрно-економічного університету, що відвідували онлайн лекції впродовж весняного та осіннього семестрів 2024 року.

Зібраний емпіричний матеріал було вивчено за допомогою інтерпретаційних методів структурного, системного, функціонального та генетичного підходів.

Виклад основного матеріалу. Особливості організації та проведення онлайн лекцій неодноразово поставали предметом наукового дослідження. Цього питання тією чи іншою мірою торкаються Н. Борисова, О. Брюховецька, О. Єгорова, Banerjee, S., Dommett, E. J., Gardner, B., Tilburg, W., Hodges, Ch., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., Bond, A., Horovitz, T., Mayer, R. E., Kireev, B., Zhundibayeva, A., Aktanova, A., Mercader, C., Gairín, J., Orr, D., Weller, M., Farrow, R., Surma, T., Kirschner, P. A., Wekerle, C., Daumiller, M., Kollar, I. та ін. [2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 12; 13; 15; 16; 19]. Проте більшість цих праць присвячена аналізу переваг та недоліків онлайн лекцій або застосуванню окремих технологій під час них. При цьому як правило не враховується специфіка розуміння інтернет-текстів.

Онлайн-лекція є спеціально організованим з навчальною метою інтернет-текстом. Тож її розуміння відбувається в межах загальних закономірностей розуміння текстів інтернету.

Загалом процес розуміння текстів інтернету відбувається у 3 етапи: рецепція, інтерпретація та емоційна ідентифікація [14].

На етапі рецепції варто враховувати, що сприйняття інформації в інтернеті відбувається лише по двох сенсорних каналах (зір та слух) на відміну від п'яти модальностей в офлайн середовищі (+дотик, нюх та смак). І хоча зір та слух є основними сенсорними каналами, завдяки яким ми сприймаємо 85–90% інформації, решта каналів також є важливим, оскільки в офлайн світі ми використовуємо їх для верифікації інформації. Наприклад, якщо в умовах офлайн Ви побачите яблуко, що не має запаху та смаку, воно здаватиметься Вам несправжнім, неповноцінним. В інтернеті мозок зникає орієнтуватися лише на зір та слух, тому важливо, щоб під час лекції студенти могли задіяти ці системи бачити і чути. Якщо ж окрім цього лектору вдасться активізувати дотик, смак чи запах (наприклад, попросивши студентів змалювати рукою в повітрі або показати жестом якийсь предмет, уявити його смак чи запах), Ви отримаєте додаткову увагу, що сприятиме запам'ятовуванню. Особливо такі практики мають значення у навчанні студентів харчових технологій, оскільки сенсорні системи смаку і запаху є специфічно розвиненими у представників цих професій. В результаті наших спостережень за студентами спеціальності харчові технології було зафіксовано, що смакові та слухові асоціації активізували увагу понад 80% досліджуваних.

Також зауважимо, що не варто перевантажувати лекцію фоновими презентаціями, які дублюють зміст лекції, подібне дублювання запускає механізми сатіації, які знецінюють зміст переданої у такий спосіб інформації.

Ще однією поширеною помилкою є демонстрація тривалих відеороликів під час лекцій. Деякі дослідники вважають, що вони полегшують сприйняття інформації, привертають увагу студентів, потребують менше повторень від лектора порівняно зі слуховим сприйняттям, значно посилює навчальний ефект [19]. Але насправді такі відео включення мають бути обмежені часом до 5 хвилин або перериватися коментарями лектора і виконанням відповідних завдань, інакше задовгі відео можуть мати протилежний ефект, студенти відволікаються, починають займатися власними справами, ігноруючи частину відеоінформації. З точки зору психології такий стан пояснюється феноменом сліпоти неувважності, що настає

наприкінці четвертої хвилини активного сприйняття інформації і слугує для відновлення нейронних ресурсів передньої поясної кори.

На другому етапі розуміння текстів інтернету відбувається їх раціональна інтерпретація, при цьому активуються процеси мислення, пам'яті та мовлення. Але ці процеси також специфічно відрізняються від своїх аналогів офлайн. Зокрема мислення в інтернеті підпорядковується законам браузерингу та пузиря фільтрів. Останній означає, що студенти налаштовані розуміти та осмислювати лише ту частину інформації, що відповідає їх очікуванням. Інформація, що потребує тривалого аналізу і значних когнітивних зусиль, також скоріш за все буде відкинута, оскільки за законами браузерингу онлайн користувачі рухаються шляхом найменшого супротиву, інтернет для наших студентів – це щось просте і зрозуміле, там, де можна швидко і легко знайти потрібну інформацію в форматі іконографіки. Застосування тривалих інтелектуальних зусиль – це окрема навичка, формування якої вимагатиме від педагогів часу та терпіння. Запам'ятовування онлайн лекцій теж має низку специфічних обмежень. Зокрема потрібно враховувати, що 70–78% інформації обробляється зоровою корою, і лише 14–18% слуховою, тож сприйняття за допомогою зору інформація, як правило, запам'ятовується точніше. В умовах офлайн навчання ця проблема компенсується за рахунок ведення конспекту, пишучи який студент водночас змушений активізувати зорову, слухову і моторну кору. Але в онлайн форматі далеко не всі студенти пишуть лекції, в кращому випадку вони їх друкують, а той просто роблять скрини з презентацій викладачів (які часто потім навіть знайти не можуть) або роблять аудіозапис лекції. Жоден із цих способів не сприяє запам'ятовуванню. Тож при підготовці до лекції викладачеві варто розуміти, що слухачі запам'ятають від 40 до 60% інформації, простої та найбільш емоційно насиченої (за результатами наших спостережень). Тож інші важливі моменти доведеться час від часу повторювати і змушувати проговорювати студентів.

На етапі емоційної ідентифікації відбувається усвідомлення інформації та впорядкування її у структурі власного досвіду. Але в інтернеті ці процеси відбуваються під впливом ефекту невинуватості впевненості інтернет-користувачів, що полягає у дещо легковажних оцінках отриманої інформації, така легковажність в свою чергу призводить до невірної класифікації інформації, встановленні слабких асоціативних зв'язків та емоційних конотацій і врешті решт її втраті через слабкі зв'язки з попереднім досвідом. Інтуїтивно цей феномен відчувають багато досвідчених викладачів. Студентам ж інформація здається набагато простішою, ніж є насправді. Під час емпіричного дослідження понад 80% студентів спеціальності харчових технологій стверджували, що вони запам'ятали усе основне, але під час перевірки рівень відтворення коливався в межах 40–50%. Покращити цю ситуацію можна використовуючи інтерактивні вправи та ігри під час онлайн лекції, що допоможуть встановити міцніші емоційні зв'язки між новою та вже опрацьованою інформацією, також буде корисним бесіди щодо схожих ситуацій або індивідуальних аналогій. Такі прийоми сприятимуть не лише кращому засвоєнню навчального матеріалу, але й налагодженню більш тісних емоційних зв'язків в середині студентської групи. Формування правильної манери емоційного опрацювання матеріалу має важливе значення у навчанні студентів спеціальностей харчових технологій, оскільки в цій сфері емоційність є частиною професійної компетенції.

Висновки. В результаті проведеного дослідження було зроблено висновки, що розуміння онлайн лекцій значно відрізняється від розуміння лекцій офлайн.

Традиційні способи активізації уваги та використання наочності в інтернеті можуть мати протилежний ефект. Було зауважено, що процес розуміння онлайн лекцій відбувається через етапи рецепції, інтерпретації та емоційної ідентифікації. Емпірично підтверджено, що в процесі рецепції сприйняття інформації онлайн відбувається за рахунок зору та слуху, але можливість активізації нюхової та смакової кори за допомогою вправ асоціацій значно підвищує ефективність рецепції. На етапі інтерпретації в умовах кіберпростору процеси мислення, пам'яті та мовлення підкорюються законам браунінгу та пузиря фільтрів, але вміле використання цих закономірностей дозволяє значно посилити ефективність інтерпретації. Етап емоційної ідентифікації у розумінні текстів онлайн лекцій ускладнений через ефект невиправданої впевненості інтернет-користувачів, що може призвести до неточної обробки інформації. Але розуміння цього недоліку та спеціально організована робота щодо емоційного опрацювання матеріалу сприятиме не лише покращенню ефективності навчання, а й формуванню більш тісних емоційних зв'язків в середині студентської групи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Apostolou, Z. T. (2022). Continuities, Discontinuities and Transition in Early Childhood Literacy Education at Digital Time. *Preschool Education: Global Trends*, 2, 64–93. <https://doi.org/10.31470/2786-703X-2022-2-64-93>
2. Banerjee, S. (2020). To capture the research landscape of lecture capture in university education. *Computers&Education*, 30. URL:<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2020.104032>.
3. Dommert, E. J., Gardner, B., Tilburg, W. (2020). Staff and students perception of lecture capture. *The Internet and Higher Education*, 46. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2020.100732>.
4. Hodges, Ch., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*. <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>.
5. Horovitz, T., Mayer, R. E. (2021). Learning with human and virtual instructors who display happy or bored emotions in video lectures. *Computers in Human Behavior*, 119. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106724>.
6. Kireev, B., Zhundibayeva, A., Aktanova, A. (2019). Distance Learning in Higher Education Institutions: Results of an Experiment. *Journal of Social Studies Education Research*, 10 (3), 387–403.
7. Mercader, C., Gairín, J. (2020). University teachers' perception of barriers to the use of digital technologies: The importance of the academic discipline. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17 (1). <https://doi.org/10.1186/s41239-020-0182-x>.
8. Orr, D., Weller, M., Farrow, R. (2018). Models for online, open, flexible and technology enhanced higher education across the globe – a comparative analysis. *International Council for Distance Education*. <http://oro.open.ac.uk/55299/1/Models-report-April-2018.pdf>.
9. Ponce-Gómez, J., Zych, I., & Rodríguez-Ruiz, J. (2023). Problematic Internet use by children and adolescents from the parental perspective before and after the lockdown due to COVID-19. *Psychology, Society & Education*, 15(1), 11–19. <https://doi.org/10.21071/pse.v15i1.15324>
10. Prestes, Z., Pirola, J., & Silva, G. (2023). Communication of Children of Preschool and School Age during Distance Learning in the Conditions of COVID-19. *Preschool Education: Global Trends*, 3, 30–42. <https://doi.org/10.31470/2786-703X-2023-3-30-42>

11. Spitzer, M. (2012). *Digitale Demenz. Wie wir uns und unsere Kinder um den Verstand bringen*. Droemer Knaur, München 2012, ISBN 978-3-426-27603-7.
12. Surma, T., Kirschner, P. A. (2020). Virtual special issue computers in human behavior technology enhanced distance learning should not forget how learning happens. *Computers in Human Behavior*. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106390>.
13. Wekerle, C., Daumiller, M., Kollar, I. (2020). Using digital technology to promote higher education learning: The importance of different learning activities and their relations to learning outcomes. *Journal of Research on Technology in Education*. <https://doi.org/10.1080/15391523.2020.1799455>.
14. Акімова, Н.В. (2020). *Психологія розуміння текстів інтернету. Монографія*. Вінниця.
15. Борисова, Н. В. (2010). Образовательные технологии как объект педагогического выбора. 145 с.
16. Брюховецька, О. В. (2012). Інноваційний формат університетської лекції в сучасному освітньому процесі. *Післядипломна освіта в Україні*, 2, 50–54.
17. Вензенко, А., Шаповалова О. (2023). Характеристика засобів мережі інтернет у розвитку зв'язного монологічного мовлення дітей старшого дошкільного віку. *Дошкільна і початкова освіта: реалії та перспективи*. 49–53.
18. Даниліна, С.О. (2023). Переваги та недоліки дистанційного навчання в умовах воєнного стану. *Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку*, 5, 122–124.
19. Єгорова, О. В. (2021). Особливості читання лекцій онлайн. *Освітня аналітика України*, 2 (13), 70–81. DOI: 10.32987/2617-8532-2021-2-70-81
20. Зеленев, Є. А. (2018). Цифрове покоління: ризики, переваги, засоби взаємодії. *Духовність особистості: методологія, теорія, практика*, 5 (86). 67–82.
21. Красюк, Ю.М., Сільченко, М.В. (2022). Адаптація дистанційних курсів до онлайн-навчання в кризових умовах. *Перспективи та інновації науки*, 9 (14), 197–210.
22. Крупенина, Н.А. (2023). Роль викладачів у нову епоху дистанційного навчання та штучного інтелекту. *Актуальні питання у сучасній науці*, 10 (16).
23. Курінна, С. М. (2004). *Особливості соціалізації дітей шести-семи років у різних умовах життєдіяльності* [кандидатська дисертація, Луганський державний педагогічний університет].
24. Лещенко, Л. (2006). Комп'ютерна залежність у дітей: виникнення і запобігання. *Психолог*, 18–19. 258–259.
25. Лобач, Н., Сасенко, М., Ісичко, Л. (2023). Впровадження інноваційних педагогічних технологій у вищій освіті для забезпечення якісного дистанційного навчання в умовах воєнного стану. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 61(2), 255–259.
26. Нечитайло, О., Колотило, О. (2021). Зміни в сучасному університеті: виклики сьогодення та тенденції розвитку в умовах онлайн навчання. *Буковинський медичний вісник*, 25 (4). <https://doi.org/10.24061/2413-0737.XXV.4.100.2021.22>
27. Пихтіна, Н. П., Лісовець, О. В., Бобро, Л. В. (2022). Особливості впливу засобів масової інформації на соціалізацію дошкільників. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*, (4), 24–32. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2022-PP-4-24-32>
28. Хомська, Ю. (2014). *Вплив мультиплікаційних фільмів на формування гендерних стереотипів у дітей молодшого шкільного віку*.
29. Хорунжий, С. (2021). Онлайн-освіта вже даність: як покращити якість дистанційного навчання.
30. Шевчук, Г. Й. (2021). Дистанційне навчання у вищій школі: переваги, недоліки, перспективи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки : реалії та перспективи*, 79 (2), С. 205–209. – DOI <https://doi.org/10.31392/NPU>

REFERENCES:

1. Apostolou, Z. T. (2022). Continuities, Discontinuities and Transition in Early Childhood Literacy Education at Digital Time. *Preschool Education: Global Trends*, 2, 64–93. <https://doi.org/10.31470/2786-703X-2022-2-64-93>
2. Banerjee, S. (2020). To capture the research landscape of lecture capture in university education. *Computers&Education*, 30.
3. Dommett, E. J., Gardner, B., Tilburg, W. (2020). Staff and students perception of lecture capture. *The Internet and Higher Education*, 46. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2020.100732>.
4. Hodges, Ch., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*. <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>.
5. Horovitz, T., Mayer, R. E. (2021). Learning with human and virtual instructors who display happy or bored emotions in video lectures. *Computers in Human Behavior*, 119. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106724>.
6. Kireev, B., Zhundibayeva, A, Aktanova, A. (2019). Distance Learning in Higher Education Institutions: Results of an Experiment. *Journal of Social Studies Education Research*, 10 (3), 387–403.
7. Mercader, C., Gairín, J. (2020). University teachers' perception of barriers to the use of digital technologies: The importance of the academic discipline. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17 (1). <https://doi.org/10.1186/s41239-020-0182-x>.
8. Orr, D., Weller, M., Farrow, R. (2018). Models for online, open, flexible and technology enhanced higher education across the globe – a comparative analysis. *International Council for Distance Education*. <http://oro.open.ac.uk/55299/1/Models-report-April-2018.pdf>.
9. Ponce-Gómez, J., Zych, I., & Rodríguez-Ruiz, J. (2023). Problematic Internet use by children and adolescents from the parental perspective before and after the lockdown due to COVID-19. *Psychology, Society & Education*, 15(1), 11–19. <https://doi.org/10.21071/pse.v15i1.15324>
10. Prestes, Z., Pirola, J., & Silva, G. (2023). Communication of Children of Preschool and School Age during Distance Learning in the Conditions of COVID-19. *Preschool Education: Global Trends*, 3, 30–42. <https://doi.org/10.31470/2786-703X-2023-3-30-42>
11. Spitzer, M. (2012). *Digitale Demenz. Wie wir uns und unsere Kinder um den Verstand bringen*. Droemer Knaur, München 2012, ISBN 978-3-426-27603-7.
12. Surma, T., Kirschner, P. A. (2020). Virtual special issue computers in human behavior technology enhanced distance learning should not forget how learning happens. *Computers in Human Behavior*. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106390>.
13. Wekerle, C., Daumiller, M., Kollar, I. (2020). Using digital technology to promote higher education learning: The importance of different learning activities and their relations to learning outcomes. *Journal of Research on Technology in Education*. <https://doi.org/10.1080/15391523.2020.1799455>.
14. Akimova, N.V. (2020). Psychology of understanding Internet texts. Monograph. Vinnytsia.
15. Borisova, N. V. (2010). Educational technologies as an object of pedagogical choice. 145 p.
16. Bryukhovetska, O. V. (2012). Innovative format of university lecture in the modern educational process. *Postgraduate education in Ukraine*, 2, 50–54.
17. Venzenko, A., Shapovalova O. (2023). Characteristics of Internet resources in the development of coherent monological speech of children of senior preschool age. *Preschool and primary education: realities and prospects*. 49–53.

18. Danylina, S.O. (2023). Advantages and disadvantages of distance learning under martial law. *Ensuring the quality of higher education: problems and prospects for development*, 5, 122–124.
19. Yegorova, O. V. (2021). Peculiarities of online lecture delivery. *Educational Analytics of Ukraine*, 2 (13), 70–81. DOI: 10.32987/2617-8532-2021-2-70-81
20. Zelenov, E. A. (2018). Digital generation: risks, benefits, means of interaction. *Spirituality of the individual: methodology, theory, practice*, 5 (86). 67–82. <https://surl.li/qmcnit>
21. Krasnyuk, Y. M., Silchenko, M. V. (2022). Adaptation of distance courses to online learning in crisis conditions. *Perspectives and innovations of science*, 9 (14), 197–210.
22. Krupenina, N. A. (2023). The role of teachers in the new era of distance learning and artificial intelligence. *Current issues in modern science*, 10 (16).
23. Kurinna, S. M. (2004). Peculiarities of socialization of six-seven-year-old children in different living conditions [PhD thesis, Luhansk State Pedagogical University]. <https://referatu.net.ua/referats/7569/154766>
24. Leshchenko, L. (2006). Computer addiction in children: occurrence and prevention. *Psychologist*, 18–19. 258–259.
25. Lobach, N., Sayenko, M., Isichko, L. (2023). Introduction of innovative pedagogical technologies in higher education to ensure high-quality distance learning under martial law. *Current Issues of the Humanities*, 61(2), 255–259.
26. Pykhtina, N. P., Lisovets, O. V., Bobro, L. V. (2022). Peculiarities of the influence of mass media on the socialization of preschoolers. *Scientific notes. Series "Psychological and pedagogical sciences"* (Nizhyn State University named after Mykola Gogol), (4), 24–32. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2022-PP-4-24-32>
27. Radchuk, O. (2021). Online Academic Year: On the Consequences of Changes in Education during the Quarantine Period. *Slovo*.
28. Khomska, Yu. (2014). The influence of animated films on the formation of gender stereotypes in children of primary school age. <http://naub.oa.edu.ua/2014/pvlyv-mulytyplikatsijnyh-filmiv-naformuvannya-hendernyh-stereotypiv-u-ditej-molodshoho-shkilnoho-viku/>
29. Khorunzhiy, S. (2021). Online education is already a given: how to improve the quality of distance learning. *The truth*. <https://life.pravda.com.ua/columns/2021/02/18/243971>
30. Shevchuk, G. Y. (2021). Distance learning in higher education: advantages, disadvantages, prospects. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov. Series 5: Pedagogical Sciences: realities and prospects*, 79 (2), pp. 205–209. – DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.79.2.44>